

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 236. Джерзі-Сіті, Н. Дж., понеділок, 11-го жовтня 1937.

VOL. XLV. No. 236. Jersey City, N. J., Monday October 11, 1937. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ЗАНЯТИЙ СХОДОМ

ВАШИНГТОН. — Вернувшись до столиці, президент Рузвельт у першу чергу занявся ситуацією на Далекому Сході. Він наперед відбув довгий наради з Корделом Голлом, секретарем стейту, з Соммером Велесом, підсекретарем стейту, та Норманом Дейвисом, подорожуючим амбасадором Злучених Держав.

Рівночасно в департаменті стейту відбувалися важні наради з В. А. Молетом, членом британської амбасади у Вашингтоні.

Вислід нарад не подано до публічного відома; сказано тільки, що вони відносилися до ситуації на Далекому Сході, котру тепер президент живе студіює.

АМЕРИКА ДОДАЄ НОВІ КОРАБЛІ ДО ВОЕННОЇ ФЛОТИ.

НЬО-ЙОРК. — У корабельних доках на Стетен-Айленді викінчено для американської флоти новий контрторпедоєць („дистройер“) „Фенінг“. Має він 1,500 тон містоти; коштував 4 мільйони доларів.

УРЯД ЗАМОВЛЯЄ БІЛЬШЕ „ЛІТАЮЧИХ ФОРТЕЦЬ“.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни замовив 13 додаткових великих бомбових літаків, загальною вартістю 518 тисяч доларів. Уряд видасть на цю будову 2 мільйони 518 тисяч доларів. Мають вони літати з швидкістю 225 миль на годину й носити залогу з 7 до 9 людей та 5 машинних крісів.

ДАЛІ ХОЧУТЬ НЕВТРАЛЬНОСТІ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джералд Най, президент комітету для розслідування фабрикації амуніції, заявив, що як-лише збереться нова сесія конгресу, він пропонує проект нового закону про неутральність. На його думку, закон про неутральність треба би загострити; ситуація на Далекому Сході не була така зла, каже він, якби закон про неутральність був відразу приміненний. Він каже, що не буде виступати в цій справі самий.

ЗАХОДИ КОЛО ОРГАНІЗУВАННЯ АРСЕНАЛОВИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Юнія „Юнайтід Федерал Воркерс оф Америка“, що належить до Комітету Промислової Організації, почала заходи коло організування робітників, занятих в арсеналах і корабельних доках Злучених Держав.

Представники цієї юнії закидають зарядам цих арсеналів і доків „недемократичні заходи“, щоб запобігти організації.

ПРЕЗИДЕНТ „ЗНАДТО ЗАНЯТИЙ, ЩОБИ БАЧИТИСЯ З БЛЕКОМ“.

ВАШИНГТОН. — На запит газетарів до президента Рузвельта, чи він буде бачитися з бувшим сенатором Блеком, котрого номінували на члена Найвищого Суду атакують за його приналежність до громільної організації Ку-Клукс-Клену, президент Рузвельт заявив, що він тепер занадто занятий, щоб бачитися з Блеком.

ПРОЦЕС ЗА ГРОМИЛЬСЬКИЙ НАПАД.

БАРТОВ (Флорида). — Перед місцевим стейтовим судом ведеться розправа за громільський напад і побиття людей, підозрілих за агітацію за Комітет Промислової Організації. Прокураторя обвинувачує за напад 6 поліцаїв, закидаючи їм побиття на смерть Джозефа Шумейкера 30-го листопада 1935 року.

Перші свідки прокуратурі, що самі були биті, пізнали 4 обвинувачених як своїх напасників.

7 ОСІБ ЗГІНУЛИ ЧЕРЕЗ ЗУДАРЕННЯ ПОІЗДУ З АВТАМИ.

ГЕРІ (Індіана). — Поїзд залізничної „Нікел Плейт“ наїхав на два авта, що заударили на залізничній дорозі. Сім осіб згинули на місці.

ЗАСУДЖЕНІ ЗА НЕУВАЖНЕ СТІЛЯННЯ.

НЬО-ЙОРК. — У суді для домашніх відносин у районі Квінс ставали на суд 14-літні хлопці, обвинувачені за спричинення смерті 17-літньої дівчини своїм неуважним стрільням. Суддя переконався, що смерть була зовсім випадковою, однак хлопці відповідали за злочин, бо вони вкрали рушницю й стріляли в межах міста, де всякий вистріл може попасти в людину. Суддя признав їх винуватими, але перед виданням присуду приказав віддати їх до шпиталю для розслідування умового стану.

ЗАСУДЖЕНА ЗА ВБИВСТВО СВЕКРУХИ.

НЬО-ЙОРК. — Присяжні судді в стейтовому суді району Бруклін признали 45-літню Бесі Бартновську винуватою вбивства своєї свекрухи, пані Етел Бартновської. Обвинувачена зізнала в суді, що вона не вбила своєї свекрухи, котрої тіло знайшла дочка обвинуваченої, вернувшись додому з школи.

ВИНАХОДИ ОЩАДЖАЮТЬ ВИДАТКИ.

Міський санітарний уряд у Нью-Йорку вживає тепер у своїх фабриках для нищення сміття нового винаходу своїх інженерів, що добуває газ для порушення моторів із спалюючого сміття. Винахід ошаджує місту коло \$25,444 доларів річно.

ЖОРСТОКА СМЕРТЬ.

Шістьлітня дівчинка Йосифа Карел померла від покалічень у шпиталі в Гемптоні (Канада), коли в амбуляції, звідки її везено до шпиталю, вдарила авто якогось Джима Понічіо. Дитина захорувала на дитячий параліч і амбуляція везла її в Гарні зі швидкістю 140 миль, щоб якнайскорше доставити до „залізних легів“ у шпиталі. Було ще три блонки до шпиталю, як сталася катастрофа. Від сильного удару двері в амбуляції відчинилися й дитина вилетіла з усією силою на вулицю, де розбила голову до тріска з деревом.

БРАТ ДЛЯ ПОТЕРПІЛОГО БРАТА.

Суспільні добродійні організації в Манітобі ведуть збіркову кампанію між фермерами й огородинниками в користь потерпілого від посухи населення в південній Саскачевані. Збирають ярину.

У Британії Колумбії збирають у той сам спосіб 200 вагонів ярин і овочів, головню консервованих.

ЧИ ЕСКІМОСИ Є ІНДІЯНИ?

Найвищий суд Канади має рішення трудноправну проблему: чи ескімоси є індіани. Квествіри винула у зв'язку з тяжким положенням ескімосів, котрі живуть на далекій півночі. Уряд Квебеку одержав прошення, щоб провінція допомогла ескімосам, котрі знаходяться в останній нужді. Перед урядом стало питання: чи ескімоси є індіани, чи ні. Коли вони індіани, то їм належить заповідати, лише спеціальна допомога й опіка. Коли вони не індіани — їм належить звичайна заповідати. Питання було затрудне й тому уряд віддав цю справу Найвищому Судові.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ МОНЕТ У СУДІ.

Перед окружним судом у Гнезні відбувся цікавий процес якогось Маличака і Пшибильської, яким закинуто фальшивництво грошей. Маличак боронився, що фальсифікати доставив з Познаня, а Пшибильська, щоб рятувати співвинуваченого, брала вину на себе, мовлячи, що сама фабрикувала гроші. Суд звелів перевести докази. Спроваджено на судову салью гіпсові форми, металеві та вогонь і при замкненні дверей відбулася проба. Пшибильська здала іспит, суд признав її фабриканткою фальсифікатів і засудив її на 4 роки в'язниці. Маличака увільнив.

ЩЕ ОДИН „ДОМ ЛЮДОВИ“.

В Будзавоні, пов. Тарнов, виникли „Дом Людови“. Ростуть польські дома, як гриби по дощі.

КОРАБЕЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА ПОДАГОДИЛИ СТРАЙК.

Юнія морських робітників у Нью-Йорку, „Нешенел Марітим Юніон“, зв'язана з Комітетом Промислової Організації, підписала угоду з 9 корабельними підприємствами, що займаються перевозом вугля водою; на основі цієї угоди 2,240 членів юнії дістануть підвищу заплати від \$5 до \$25 на місяць.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГОСПОДАРКА В ПЕЧЕРСЬКІЙ ЛАВРІ.

Ще в 1926 р. большевики звідкували Печерську Лавру, забороняючи відправляти в ній богослуження. В р. 1930 прогнали з неї решту монахів, що мимомовно там проживали, а Лавру перемінили на протирелігійний музей.

Опіку над тим „музеєм“ по-рушили якогось Знайковича, який так „уміло“ господарив, що всі пам'ятки Лаври понизив або попродав. За його урядування в архіві Лаври щедалися історичні документи, що відносились до часів побуту німців в Україні, а теж часів УНР.

Таку саму господарку ведуть большевики і по інших, перемінених на „музеї“, монастирях, звідки теж пропадає чимало історичних, архівальних матеріалів.

Відомості ці знаходимо в „Комсомольській Правді“, яка дає докладний образ хаосу, в якому знайшлося большевицьке музейництво в Україні.

ГРИБ, ЩО ВАЖИТЬ 2 КГ. І 25 ДКГ.

В Яблоніці, повіт Надвірна, знайшла жінка гриб, що важить 2 кг. і 25 дкг. По дощах росте в горах дуже багато грибів.

ВИКОЛОЛИ ОЧІ НОЖИКОМ.

До Острова Мазовецького до лічниць привезли старого жидка, купця з Цеханівця, Л. Козу. Коза їхав на базар. На дорозі напали на нього фенерівці й викололи старцю очі.

ЩЕ ОДИН КОСТЕЛ.

В криниці, пов. Переміш, будують костел для кількох римо-католицьких родин. До будови причинили місцевий ділч, відступаючи безплатно землю на цегельню.

ЩОСЬ ЯК АФЕРА ПАРАЛЕВІЧЕВОЇ.

„Інвестія“ повідомляють про викриття великої корупційної афери в советському судівництві. В багатьох містах прокуратори за хабарі припинявали кримінальні справи, протегуючи дефравдантів, ошуканців і т. д. Державні трести, щоб заборонити своїх службовців перед прокуратурою владі, виплачували урядовим прокуратурі правильні платні. У свердловській окрузі прокуратура за хабарі припиняла поверх 9,444 кримінальних справ. Доходження викривають тепер шораз нові факти корупції советської судово-прокуратурської влади.

ОПІШІ ПАСОВИЩА В САСКАЧЕВАНІ.

В цім часі йде в Саскачевані гарячкова акція перемінування посушних околиць у спільні пасовища. Акцією кермує уряд. В округах Ленінген, Ленгем, Маріпоза, Диндерн, Троссекс, Бродерик і т. д. обгороджують великі частини дотер укривної землі. На другий весну на великих просторах будуть пастися коні й худоба.

ВИБИРАЛАСЯ ДО БОЛЬШЕВИКІВ.

До слідчого відділу в Тернополі привели 18-літню Розу Штер, родом з Нової Вси, пов. Катовиці, що приїхала до Грималова з наміром перейти границю до советської Росії. При ній знайшли 1,696 зл., які вкрала в своєї матері. Вона взяла владисто 2,000 зл., але частину грошей видала по дорозі. На запит, пощо хотіла дістатися до Росії, заявила, що советський лад відповідає її переконанням.

ЗДІЧИННЯ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ.

Про жахливий випадок убивства повідомляють з Дрогобицького повіту. В часі бійки 18-літній Мартин Гендзель пробив ножем 16-літнього Болеслава Гженду в черво так, що кишки з нього вийшли. Тяжко ранений помер незабаром у перемиському шпиталі. Молодому дугогубові помагала його сестра, що в часі бійки закинула Гженді мішок на голову і хлопця не міг боронитися.

ТРАГІКОМІЧНА ПРИГОДА ШОТЛЯНДИЦ В ЛОНДОНІ.

Недавно трапилася одному молодому шотляндцеві трагікомічна пригода під час його побуту в Англії. Мак Ферланд рішив провести свою відпустку в Англії над морем. Він виїхав до купелевої місцевості Гов і замешкав у невеличкому пансіоні. Мак Ферланд завів свої клунки до пансіону і сам тому, що панувала сильна спека, пішов над море купатися. Коли вечором хотів вернутися додому, не міг собі пригадати ніяким чудом назви пансіону, куди він заїхав. Не міг теж пригадати собі назви вулиці, на якій пансіон стоїть. Кілька годин блукав він вулицями Гову, однак не міг знайти свого пансіону. Ночувати не було де, їсти не мав за що, бо свої гроші теж залишив у пансіоні.

З боєм серця пішов молодий шотляндець на поліцію. Там незвичайно звичливо вислухали його трагічне оповідання і почали шукати забутого пансіону. Кілька поліцаїв розійшлися в різні сторони, однак вернулися з нічим. Мак Ферландові запропонували нічліг на поліції на килимі.

Чергового дня, коли шотляндець намагався з важким трудом пригадати назву нещасного пансіону, вбігла на поліцію власниця пансіону з повідомленням, що загубився її гість. Мак Ферланд аустрів і з радісним окликом, кинувшись збентежений господні на щипці.

МАНІФЕСТУЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ХАРАКТЕР ХОЛМЩИНИ

ЛЬВІВ. — Кореспондент „Нового Часу“ подає з Холму таке:

Сьогодні нараховуємо поверх 12,000 українських паломників. Цілий Холм, давня княжа столиця Романа і Данила, замінився в одно велике українське море. Ціле вчорашнє пообіддя, вночі й сьогодні десятки священників правлять Служби Божі. Вчора між іншим посвячено врочисто новий прапор холмського церковного братства, відновленого в 1852 р. На свято прибуло теж багато околичної інтелігенції.

Отсе свято це Свято Пречистої у Холмі, яке споконвіку було найбільшим святом холмської землі. Всюди в Україні знали „холмську горку“, на якій стояла величава катедр українських єпископів. Цю українську катедр забрали по війні „римокатолики“, себто поляки, і перемінили на костел, розбираючи все те, що нагадує київський, український стиль. Свято, про яке згадуємо, відбувається в малій церкві св. Івана Богослова.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ НА ПОХОРОНІ МАСАРИКА.

ПРАГА. — Українська колонія в Празі склала вінок на могилу президента Т. Г. Масарика. Українська делегація, яка несла вінок, складалася з 200 душ. Вони прийшли з вінком і національними українськими прапорами головними вулицями міста Праги і, як подають, зробила велике враження на маси народу.

„ПРОСВІТА“ ЗАМОВИЛА НИЗКУ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ.

ЛЬВІВ. — Товариство „Просвіта“ замовила у зв'язку з ювілеєм 70-ліття свого існування, як святкуватимуть у 1938 р., низку творів для просвітнянських хорів і для дутих оркестрів. Ті твори, що їх замовлено в українських композиторів, зачнуть друкувати вже цього місяця.

„УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ПІСНЯ“.

КИЇВ. — Під повищим заголовком видано серію сольоспівів. Пісні є оброблені Ревуцьким, Литошинським, Косенком і іншими.

„ПОШАНА ЗОВ'ЯЗАНІ, ЦЕ ОСНОВА ЦИВІЛІЗАЦІЇ“.

ПАРИЖ. — Так говорив Дельбос, французький міністер справ закордонних, на зборах Ліги Націй. Українське Товариство Ліги Націй погратувало Дельбоса за цей висказ, а zarazом заявило, що ці слова варт пригадати Літвінову, що прислухався до промови Дельбоса. Це представники Советів, що загарбали Україну, треба знати, що „кожний напад є zarazом злочином і самовбивством“.

ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ГЕТА.

ВАРШАВА. — Жидівські послі і сенатори були на аудієнції у польського міністра освіти, щоб йому донести про негодування жидівської людності через зарядження університетських властей щодо окремих місць для студентів-жидів. Міністер заявив, що це зроблено задля спокою й охорони самих жидів.

АНГЛІЯ ВСЕТАКИ ОБЕРЕЖНА.

ЛОНДОН. — Невіл Чемберлейн, британський прем'єр, не шадив слів похвали для президента Рузвельта за його заяви в справі подій на Далекому Сході. „Він радий, що Злучені Держави зв'язали з системою „ізоляції“. Заповів, що Велика Британія буде кооперуватися з Америкою у справі примирення Японії і Китаю, як теж привернення спокою в Іспанії. Та zarazом він не сказав нічого такого, з чого можна булоб заключати, що Велика Британія рішена на якусь активність.

ІТАЛІЯ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

РИМ. — Італія дає виразно до пізнання, що не лякається ніяких погроз. Вона вислала нові сили до Іспанії, як теж оголосила, що скріплює свій гарнізон у Лібії, в Африці, щоб бути готовою — на всякий випадок.

ХОЧЕ ЩОСЬ РОБИТИ.

ЛОНДОН. — Князь Віндзор, що одружився з розведеною дівчиною американкою, повинен тепер трохи сидіти і вдовольнятися жінкою та безділлям. Так думають в урядових колах. Та сам князь з тим не погоджується. І тим виясняє Рендольф Черчилль, приятель князя, його подорож до Німеччини, де він буде приглядатися до робітничого життя. Віндзор хоче теж набрати власного враження щодо цього, як живеться німецькому народові під владою нацистів.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1899
Official newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
1 81 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Post paid for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Address: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ВІЙНА АЖ ДО ЗНИЩЕННЯ“

Відкриваючи чергову річну конвенцію Американської Федерації Праці в Денвері, Колорадо, Вільям Грін, її президент, виповів війну аж до повного знищення. В часах, коли держави ведуть проти себе невідомі війни, ця заява не викликала ширшого зацікавлення, як доказ старої воєнної техніки, але вона цікава тим, що ця війна аж до повного знищення Грін виповідає іншому союзові робітничих юній, Комітетові Промислової Організації.

Зо слів Гріна виходило, що знищення Комітету Промислової Організації є одною з головних цілей Американської Федерації Праці; а що Американська Федерація Праці має поправляти долю робітників, то виходило, що від розбиття Комітету Промислової Організації мала би поправитися доля робітників. Як це має статися, цього ніхто, навіть самий Грін, не знає.

Ще цікавіше було б знати, як саме Грін і Американська Федерація Праці мали би знищити Комітет Промислової Організації. Як, наприклад, може Федерація Праці стерти з лиця землі майнерську юнію „Юнайтід Майн Воркерс“, або кравецьку юнію „Амалгамейтід Кловдинг Воркерс“, або юнію робітників при виробі заліза, гуми, тканини, котрі відійшли від Американської Федерації Праці та пристали до Комітету Промислової Організації?

Знищення цих юній неможливе, але боротьба Американської Федерації Праці проти них можлива. Та чи така боротьба причиниться до поправки долі робітників? Себто, чи причиниться вона до скріплення сили зорганізованого робітництва? Леви чи й Грін підняв би такі претенсії.

Через те й не можна дивуватись Джанові Луїсові, президентові Комітету Промислової Організації, котрий схаактеризував заяву Вільяма Гріна як дівство.

На оборону Гріна можна хіба сказати, що його політика не така зла, як його заява. На ділі Американська Федерація Праці не зачіпала юній Комітету Промислової Організації в тих промислах, де юнії добре зорганізовані, хоч вона мала немало сутичок з юніями Комітету в слабо зорганізованих промислах. З цього видно, що Американська Федерація Праці владиво не хоче знищити юній Комітету, а тільки привернути їх назад до Федерації на умовах, подиктованих Федерацією. Та власне ця безкомпромисовість Гріна унеможливила таку консолідацію, котрої брак англійські юнії вважають справжнім скандалом юнійного руху. Грін веде таку політику хіба для особистого бізнесу, боячися, що при злуці назад обох рухів він може особисто провалитись. Але чим довше він буде вести цю політику безкомпромисової, а безпартійної боротьби проти конкуруючої організації, тим певніший його особистий упадок. Серед американського робітництва наростає тепер зрозуміння, що робітничий рух не може дозволити собі на удержання двох конкуруючих організацій. А це зрозуміння скорше чи пізніше мусить знайти вислів у консолідації двох напрямків і в упадку тих, що до неї не допускали.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ЗАХОПЛЮВАЛИ ВЛАДУ

Микола Врангелі, батько відомого генерала, оповідає в своїх незвичайно цікавих „Воспомінаніях“, що чужинці, з котрими він сходився, відставилися з „Советів“, здивовано жадали завжди від нього висвітлення на таке питання:

„Як це могло статися, щоб народ, який числить 150 мільйонів людности, дав себе так легко поневолити такій зникаючій меншості?“

„Це не меншість, відповідав Врангелі, але попросту горстка — Ленін, Бронштейн-Троцький, Нахамкес-Стеклов, Апфельд-Зіновєв, Розенфельд-Каменєв та кілька інших — надзвичайно переробила своєю рішучістю й енергією євнухів „тимчасового уряду“ з Керенським на чолі.“

Забравши владу в свої руки, лєнше Врангелі, вони мали за собою тільки збунтованих і запархізованих салдатів і робітників, з котрих не всі були певні, і ріжну голоту. Селянство стояло байдужо остронь. Щоб його позискати, кинули вони кідч безкарного грабунку державних і приватних земельних маєтностей. До помочі прикликали собі як певний, а через це дуже пожиточний елемент, твердих з природи і звірських, солідних і дисциплінованих лєтшів, які на віки вічні покрили соромом свій народ, а то цю релюю, яку вони підчас революції відігравали. Автім, де лише було можна, вони приймали і китайців у свою службу.

Упоравшись збуржуазією й офіцєрством та захопивши владу, нові володарі переконалися незадовго, що не мали вправни. в правленні державою. Довгі роки життя на еміграції вели вони каваряну політику, а з життям не стикалися.

Отже в який спосіб держати в карбах отсю дич, на якій оперлися і якій вони завдячували свою перемогу? — питається Врангелі і відповідає:

Вже в перших днях їх панування моряки в Кронштаді дїрвалися до визначної твердині, повиводили з неї позамиканих там та увязнених синих адміралів, старших і молодших офіцєрів, пїгнали їх до моря і там їх потопили.

А в Петербурзі товпа під проводом кількох моряків

вдерлася до шпиталю, де лежали хорі бувші міністри Кокішкин і Шингарєв. Товпа витягнула їх на вулицю, волікла по болоті, а потім порубала їх на кавалки. Що можна було супроти таких подій робити? Не було ані поліції, ані судів. Серед спільників Леніна були ще і такі, що мали сумління, але їх сумніви розбивав Ленін своїм авторитетом. Він при кожній нагоді переконував їх про **конечність терору**. Тероризм відповідав і диким інстинктам мас, як і тактики большевизму.

„Чи уявляєте собі, — говорив Ленін — що могли б ви без терору перемогти і що зможемо без терору удержатись на вже здобутих становищах? Поліцію створимо легко, а місце судів заступить „Чека“.“

Дуже зручно розпорядив Ленін, щоб до компетенції Чеки належали також службові надужиття, бандітизм, дезертирство, саботаж і т. п. Іншими словами: большевики удержуються при владі терором, але терору живають не лише проти контрреволюційних замахів, а й проти всіх надужит на некористь держави.

Інституцію „Чрезвычайок“ створив Ленін два тижні по здобутті влади декретом з 7-го листопаду 1917 р. Нові володарі почали рівночасно грати роль законодавців.

Декрети спиналися як з рукава і дуже часто собі перечили. Нарешті стало вже тяжко в них орієнтуватись і тому видали загальний декрет, котрий буцімто був змістом всіх інших, а в сумнівних випадках приказував поводитись „революційним сумлінням“.

Очевидна річ, що годі було до таких законодавців поважно відноситись. Говорили люди:

„Ось тутам! Будуть так пописуватись своїми мудрощами пару тижнів, а потім розженуть їх“.

Але минав тиждень за тижнем, а ті, що їх уважали за туманів, щораз кріпше вдержувалися на своїх становищах і щораз з більшою енергією виповідали свої пляни в життя.

Розпалася від так званих „домашніх комітетів“. Головами вибрано звичайно камерничних сторожів і визначували

ім високу платню, щоб лиш мати їх на своїх (льокаторів) боці. Але це ні на що не придалось. Ось видано новий декрет, за котрим мали „буржуї“ в домах, у яких мешкали, виконувати службу давніх сторожів, отже замінити вулицю, вести вночі дижур при брамах і т. ін. „Буржуї“ відносились до того спершу як до веселої комедії. І так, на Василівських островах (в Петербурзі), якийсь пан замітав у фраку і в циліндрі, а якийсь сенатор — у параднім убранні з золотою звяздою на грудях і з червоною лєнтою через плечі. Але тої лєнти не посмів з нього здерти ніякий міліціонер, бо червона краска була святою, як краска революції.

Та умовини життя ставалися щораз тяжчі і „буржуї“ мусили взятись до дрібного промислу.

„Дамі“ з великого світу випікали булки та продавали їх на вулицях, інші знову закладали малі каварни. Бувший полковник гвардії кирасирів направив чоботи, а кавалергарди, що були цвітєм аристократії, навантажували тягари на залізничних двірцях. Вся те можна було ще легко знести. Але найприкріший був декрет про „утиотненіє“ помешкань. Він змушував буржуїв приймати до своїх помешкань таких льокаторів, яких ім влада прислала. Тоді помешкання ставали для його власників чистим пеклом, в котрім мусили жити разом переважно з людьми грубими, некультурними та до них ворожо наставляними.

Незадовго потіл заказано свободний продаж харчових продуктів і від того часу все йшло на картки, а мешканців поділено на три категорії.

До третьої категорії належали „буржуї“, котрі діставали одну третину фунта хліба на добу й одного сєдєця.

Нарешті прийшла націоналізація банків разом з конфіскацією грошей і цінних річей, здепонованих у банкових касах.

І так „блззні стали грізними панамі“, а цілий Петербург перемінився у величезний магазин, в котрім кожний продавав останки того, що ще мав.

Такі декрети деморалізували людність, позбавляючи її почуття права.

Як приклад наводить Врангелі жінку портєра у своїм домі. Була це добродушна старенька баба, котру він лє-

бив і не мав їй що закинути. Її братанич, 14-літній Серіожа, викрав у неї всі її ошадності, біля двох тисяч рублів. Вона попала в розпуку, „По кількох днях — каже Врангелі — побачив я її надзвичайно владуваною. Щож таке сталося? Ось кілька товарішів Серіожи влаштували нічну виправу на чуже помешкання. Виправа дуже добре повелася, а як поділилися добічею, то на кожного припало по 20 тисяч. Братанич з великої радости звернув тепер тітці гроші, що їх перше вкрив.“

„Алеж це простий розбій!“ — сказав я. А на це бабуса: „Пане! тепер усі так роблять. Чиж маємо в голоду вмирати?“ Пройшло ще кілька місяців і ми згадували ті часи як добрі старі часи!

Далі читаємо: Терор прийняв страшні розміри. Описувати його не буду, бо це така тема, котру нєлегко вичерпати. Оповім лише про найближчих, про родину і своїх та приятелів, з котрими зрештою нічого такого особливого не сталося, а те, що сталося, було на ті часи річчю звичайною, банальною. Родина мого брата Михайла вигинула ціла, жінка його померла з виснаження, синів розстрілено.

Однак про долю одного з них, Юрія, годиться трохи більше оповісти.

Була це надзвичайно добра людина. Він мешкав стало у своїй маєтності в петергофським повіті. Він умів жити в згоді з сєльнями і сєляни любили його. Коли революція забрала йому майно, він лишився у дворі, сєляни дали йому коня і корову, а разом з родичами одержував картки на харчі. І так жили кілька місяців.

Але ось появилсь робітничий большевик, син старого камердинера, авантюри і пияк. По якійсь бучі загрозив йому Юрій, що його вижене. „Вижене? Побачимо ще, хто кого вижене!“

Ще тої самої ночі той лайдак спровадив кількох салдатів, що вдерлися до хати, помі, чи може замучили його на смерть — ніхто не був годен мені розповісти. Аж ось несподівано стрічаю на вулиці його льокья і питаюся: „Що сталося з твоїм паном?“

„А нічого такого. Його розстріляли“.

За М. З. подав Іван Наконечний.

БОРІТЬБА ЗА ВІРЛИНЕ ГНІЗДО

(Написав Пабльо Кокєрізар).

Раз, пополуноді Педро збіг спішно з гори. Видно було, що має щось важке сказати, бо звичайно цей старий чабан не хвилювався так легко. А тепер, як видно, він був задихався. Тому я вийшов напрооти нього та ждав на веранді.

— Він схопив вісім овець. За один тиждень, сєньоре. А на другий тиждень забере ще більше. Небаром нічого не лишиться з усієї череди!

— Хтож, це такий? — спитався я трохи здивований, бо я й не зрогадувався, яку то потвору міг Педро мати на думці, бо вже кілька літ вовки не показувалися в цій околиці. У Сєра де Гуара їх зовсім винищили.

— Орел!

Я мусів тоді дуже здивуватися, бо я і не здогадувався такого ворога.

Манівцями.

Вкінці Педро успокоївся та розповів коротко, що й як. Орел схоплював що дня бодай одну вівцю, а останніми днями навіть по дві. А останніми днями появлялися навіть два

вірли та виявляли страшний апетит. З того я здогадувався, що спершу вибирався за добиччу лише самець, а самиця берегла гнізда з молодими. Тимчасом вірлята трохи підросли, отже гніздо можна було оставити без опіки. Тому я зараз вибрався з Педром у дорогу. Ми йшли здовж ріки Галєго, потім завернули на схід, щоб добути до узбич Сєра де Гуара.

Щойно вночі дійшли ми до череди. Вівці, хоч це був нічний відпочинок, були неспокоїні. Як лєдві почало сірїти, я вже лежав у засідці за нижчими смєреками. Оплатилося тут ждати, бо вже небаром побачив я високо два величезні вірлі, що кружляли понад чередою. Кружляли помалу, все меншими колами.

Нараз один орел перестав колувати та впав так скоро на череду, що годі було й подумати про стріляння. А орел уже схопив вівцю і в цюж мить піднісся вгору. Лєтївна захід. За ним помало лєтїв другий хижак

теж доволі високо.

— Сєньоре, пополуноді вони вернутьсє та й далі забиратимуть вівці — за примітиві Педро.

А череда розбіглась і кілька годин ні одна вівця не важилася вийти на пасовище та на узбиччє.

На скєльному шпилі.

Три дні перешукував я всю околицю. Я вїрив, що гніздо тих вірлів мусить бути дєсь на захід від пасовищ. Та воно мусило бути дєсь аж поза Сєроку де Гуара, бо вірлі часто вилїтають за добиччю: на кількєсот миль і так далеко є всілі нести в кігтях схоплену добич. Переді пополуноді слїдував я за лєтом вірлів. Вони все літали в тому самому напрямі, та так високо, що я був би не вїдлив вірля, лише наполюшив.

Та мені пощастило. В самітній, укритій долині, куди певно не ступала ще людська нога, побачив я скєло, гостру наче голка, високу яких 90 стїп. Коли я подивляв це чудо природи, побачив нараз тїнь над собою. Я мимоволї скрився за кущем. То був орел.

Він помало кружляв докола скєлі, злєтїв до її

шпиля та зник за скєльною розколиною. Рівночасно почув я пронизливий писк і пізнав, що там мусить бути гніздо з вірлятами. Я ждав іще, та мені не вдалось зістрілити вірля. Як стємніло, я вернувся до овець на пасовище. Педро дуже зрадїв, як довідався, що я вже вислїдив гніздо.

— Сєньор постріляє тих чортїв, — радїв він.

Та я хотїв вірленята забрати з гнізда, відставити їх до Альказару, а старих вірлів постріляти.

Між небом і землею.

Педрові не сподобалося, що я хочу лізти на шпилі скєлі, щоб відтам дістати вірленята.

— Ти, Педре, підєш зо мною. Візьми мішок, щоб у нього сховати вірленята, а потім відставити їх до Альказару.

Ми вибралися в дорогу. Педро йшов наперед. Як ми прийшли, було коло полудня.

— Підїждємо, аж старі пополуноді відлєтять, потім відстанємось на шпилі і забєрємь вірленята. Ти вернешся, а я підїжду, щоб застрілити старих.

І справді зараз пополуноді обє вірлі відлєтіли, а

вірленята провозжали їх жалєсливим пискотом.

— Вперд! — сказав я і побїг у напрямі скєлі. Педро за мною. — Як я видїстанусь на шпилі, ти зупинишся посєредині догори. Одначє бери з собою кінджал і пістолє. Коли старі вірлі вернулося та кинулися на мене, ти мусиш мені помагати.

Я сам оставив кріє, а взїв із собою лише кінджал і револьєр, які застромив за ремїнь.

Доволі скоро вилїз я на скєло. У скєльному заглиблєнні побачив я велике гніздо, від якого розходився страшний сморід зогнилого мєса. Я пізнав зогнілі, розшарпані частини мєса моїх овець, а подальше голїши і голови вірленят. Було їх трєє.

Я схопив одно. Було завбільшки курки. Я підніє його вгору та кинув Педрові. Він зловив і сховав у мішок. За першим пішло другє. Вірленята так залякалися, що навіть не кричали.

Самє готовився я взяти третє вірленє із гнізда, як нараз скривав Педро: — Сєньоре, уважайте! Орел над вами!

Я глянув угору й побачив, що орел саме готівився впасти на мене. Мерщїй схопив я револьєр і вистрілів. Та видно, я не вїдлив. Орел відлєтїв трохи на бїк, та зараз знову кинувся на мене. Та цим разом вистрілів я лїпше. Орел перекинувся, бо вже був впливлив мені у плєчі, та попри Пєдра пірнув у провалля.

— Сєньоре, вам течє кров! Злєзїть мерщїй надїл, поки ще не вернувся другий орел!

Та я не хотїв і слухати, забув про бїль і небезпєку, а хотїв іще взяти з гнізда третє вірленє. Та тут уже був надо мною другий орел. Я мерщїй кинув вірленє Педрові. Орел опустився нижче та кинувся на Пєдра. Я побачив страшний бїй між людиною і хижаком, та я не міг стрїляти, бо міг би зранити Пєдра.

Почувся крик. Я глянув і побачив, як Педро вимахував кінджалом. Орел ще кілька разів окружив скєло, потім пропав у провалї. Педро стогнав із болю. Орел ударив його своїми могутніми крилами та зловив йому руку.

Поворот.

Злєзти зо скєлі було тяжко, тому, що Педро мав зломану руку. Також вертатися до дому приїшлося нєлегко.

Два дні пізніше приїхав я до Альказару. Там уже знали про мою добич. Три вірленята освєдїлися трохи. Вони дійсно були гарні, ступали гордо по подвірї, а котрє із домашніх звїрїт лише наблизилось до них, дзєбало сильно дзєбком. Заходили до кухні, щоб їм давати їсти. Зчасом поросли в пірї і вже не були такі погані.

Та небаром я мусїв рішитися продати їх, бо черєз них зїйшов би я на жєбрака. Що тїжня мусїв я зпочатку різати для них по дві, опїєля по три вівці, щоб втишити їх страшний голод. Вони коштували мене багато. На щастє, трапилася добра нагода позбугиє вірленят — продати їх до паризького звїрїння.

Жаль мені було розлучатися з ними. Навїть Педро, що зпочатку проклинав вірленят, пізніше полюбив їх. Рука його вигоїлася, а він полюбив ці молоді хижаки зовсім не тому, що я залатав йому за бїль.

3 ДНЯ

„РУМАНІЯ“.

Черновецька „Рада“ з 19 вересня ц. р. містить передовицю, в якій обговорює румунських політиків: тих, що є виразними ворогами українського народу і тих, що замасковуються на українських приятелів, а фактично хочуть підступом розкладати український нарід. З цієї статті виходить, що всі наші вороги шиті з одної матерії. У згаданій статті між іншим пишеться:

„І тому робить „Універзал“ (одна румунська газета) кривду п. Д. Молдованові й усім тим румунським агітаторам, що всякими обіцянками стараються перетягнути селянина до румунських національних партій. Якби в українських селах не було української національної свідомості й нарід не домагався школи з українською викладавкою мовою й української відправи в церкві, то ніхто з румунських агітаторів не приходив би з такими обіцянками. А так, граючи на українській національній струні, вбираючи вишивану сорочку з жовто-блакитною стрічкою, співаючи навіть український гімн, вони чекають, щоб український селянин з високим пішов за ними, знаючи добре, що коли українське селянство прийде під їх провід, то воно засимілюється політично, а потім, скорше чи пізніше, засимілюється також національно. Тому і Мігалаке з повним правом у політиці з Гогою сказав: „Я більший націоналіст від Гого і Кузи. Бо Гого тим, що воює й хоче знищити національні меншини, викликає національний відпир у них і тим самим скріплює їх. Ми ж, національні царани, притягаємо меншини до себе, розброблюємо їх, асимілюємо й запропаємо до румунського державного воза“.

Таке пише „Рада“ про місцеві українські гаради під румунською владою. Зраненого льва, яким є нині український нарід, і осли копають. Раз один англієць подав гумористичну, але дуже влучну характеристику Румунії. Але щоб цю характеристику як слід зрозуміти, треба пригадати, що по англійській Румунія пишеться „Руманія“. Отож він сказав, що „Руманія“, це не є ніяке політичне поняття, тільки патологічна хвороба. Є різні патологічні хвороби: меланхолія (хвороба величності), клептоманія (непоборна схильність красти), а „Руманія, це щось посереднє“.

ТВЕРДІ УМОВИНИ ДЛЯ МОЛОДІ.
Директорка відділу праці „Національної Мовної Адміністрації“ у Вашингтоні, д-рка Марія Гейз, сказала, що в липні ц. р. 5,716 молодих хлопців і дівчат дістали заняття в промислі, а приблизно стільки само дістали заняття в сільстві.

Пропустім, що кожного місяця 6 тисяч молодих американських хлопців і дівчат знаходять заняття десьбудь у промислі чи в сільстві. То і це буде дуже маленьке, незначне число. Бо що року приростає в Злучених Державах Америки поверх пів мільона молодих хлопців і дівчат, які шукають заняття. Колиб, за обчисленнями пані Гейз, дістали заняття 6 тисяч місячно, то це дало б 72 тисячі на рік. Поверх 400 тисяч молоді лишається без заняття.

Це дуже сумна статистика. Беручи під увагу нинішню тяжку скруту, дуже часто родичі напиряють на своїх підростаючих синів і доньок, щоб вони вступилися їм з удержання і щоб самі почали заробляти на себе. Дуже часто можна подивитися сумне обличчя хлопця або дівчини, які з розпучки пускаються в світ за очі, щоб тільки вступитися родичам з дому. Опустивши дім, вони часто сходять на бездоріжжя й ступають на шлях, що веде до злочину.

Та найбільша трагедія цього сумного явища це те, що ця молодь хоче працювати, хоче чесно заробляти, але внаслідок безробіття нема для неї в економічній житті нації місця.

ЯК ВИГОЛОШУВАТИ ПРОМОВИ.

Проповідник пресвітеріанської церкви при Медісон евеню в Брукліні, д-р Джордж Ботрик, виголосив перед 115 пасторами лекцію, як треба виголосити промови. Він сказав, що промови треба виголосити так, щоб вони були зрозумілі. Бо ціль промови не міститься в словах і гарних фразах, тільки в змісті. Бесіда має щось розказати слухачам і він повинен так розказувати, щоб вони розуміли, чого він хоче.

Стиль повинен бути такою гарний — це само собою зрозуміле. Але не треба ніколи жертвувати змісту для стилю, себто не треба ніколи підходити до промови так, що, мовляв, „це дурниця, що я буду говорити, а важне те, як я це скажу“.

Стиль, слова, фрази, це важні, але другорядні речі. Вони є інструментом, яким ми маємо різьбити зміст, так, як долота для різьбярів є тільки інструментами, якими він різьбить мистецький твір, а не є ще мистецьким твором. Хто тільки звертає увагу на слова і фрази, той подібний до того різьбяр, що обкладається долотами, а не вміє вирізати статуї.

Той, хто знає добре, чого він хоче, все знайде спосіб, щоб ясно висказати свою гадку. Треба старатися виражати найякіш гадки в найпростішій формі, а ніколи не треба вбирати прості гадки в тяжку, крилату форму.

Степан Мусійчук.

ВІРШІ НА ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

1. УТОПТАНА СТЕЖЕЧКА НА ЦВІНТАР.

Утоптана стежечка
На цвинтар по горбі,
Туди ходить матінка
Все смутна, у журбі.

Туди ходить матінка
Кожний день в осени;
Ой, були у неї раз
Три орли, три сини.

Один рідну матінку
Полишив, понехав,
На службу катам лихим,
Вороженькам, він став.

А другий, молодший син,
Десь пропав в чужині,
Дарма, що жде матінка
Його в день тай у сні.

Найменший, дитина ще,
Був буйний як вітерець;
Гордилася неенька ним:
Він був жовнір-Стрілець.

Ой, тишилась неенька ним,
Як він кріс в руки взяв,
Як шапку стрілецьку
У калінку прибрав.

Ой, тишилась неенька,
Та не довго, лиш рік.
Прибіг він раз д'явечки:
Кривця з серденька... тік, тік...

Змила йому матінка
Смертну рану сама.
І промовив він нееньці:
„Ти вже неенько, вільна!“

Промовив він з усміхом
Тай головку склонив,
При серденьку матінки
Богу духа спусти.

І йде тепер матінка
На цвинтар скоро світ,
Бо там її Стрілець-син,
Де хрест білий стоїть.

І йде туди матінка
На цвинтар в осени
Тай жде, чи не прийдуть там
Її інші сини.

Утоптана стежечка
На цвинтар по траві,
Аж поки прийдуть нові
Її Стрільці Січові.

2. ПІД ДУБОМ.

Шуміло листячко на дубі,
Пастушок в тіні спочивав,
Молоду думку тут снував;
Він пас овечки свої в зрубі
І на сопілці грав так любі,
Розмову з дубом собі мав.

Зелене листя на дубині,
Зелені гори і ліси,
Зелені трави і квітністи.
Чогож так сумно в Верховині
І тужна пісня в полонині,
Тут серед Божої краси?

Почув це дуб і відповідає:
„Тут ворог лютий нас давить,
Та ось, ось буря гремить:
Вже батько Довбуш накликає,
До бою хлопців завзиває,
Хай кріс на плечах заблищить“.

Затих на хвилю лист на дубі...
Ой буде лютий буревій,
У Верховині буде бій.
Сховались віви десь у зрубі,
Не чути сопілки звуків любових,
А пастух — Стрілець Січовий.

Аж попіл хмари буря грає,
Здрігнувшись води і верхи,
Втікають люті вороги,
Київ і Львів радістю грає;
Стрілець наш волю там втає
І вість несе аж тут в верхи.

Приніс вість волі в Верховину,
Знеслений під дубом впав
Й до дуба радісно шептав:
„Я бачив вільну Україну,
І Київ, і Львів і полонину...
Я бачив“... тай не доказав.

Загало листячко на дубі
Осіннього тихого дня,
Затягло пісню без кінця.
Блукають віви десь по зрубі,
А лист вкриває очі любі
Пастушка, жовніра-Стрільця.

Шумить дуб і сумно виглядає,
Коли знов буря загремить.
Стрілець під дубом тихо снить
І жде, коли тут бій заграє,
Коли стрілецький кріс засяє
І встане воля, що тут спить.

3. СВЯТІ ДНІ ЛИСТОПАДОВІ.

Святі дні Листопадові...
Ох, якіж вони чудові
Були внас!
Хто їх тямить, той ликує,
Хто не тямить, хай почує
Про державу України,
Нашу силу, нашу владу,
Славний час!

Була воля в нас усюди,
Були щасні наші люди
Всюди, всі.
Усміхалася земля,
А Стрільців Січових лиця,
Як за образом пречистим
Румяніли і ясніли,
Як святі.

За Стрілецькі смертні жертви,
За їх діла незатерті,
Так важні,
Пам'ять їх вовік в нас буде,
Бо ми встали, ми вже люди,
В нас душа жива, не скута.
Не раби ми! Ми народ вже,
Ми живі!

Нас ніхто не всилі вбити!
Ми йдем новий бій створити,
Всі ідем!
Ми підєм Стрільців слідами,
Або ляжем головами,
Або ту Стрілецьку славу
І України державу
Ми здвигнем!

4. МОЛИТВА НА МОГИЛАХ СТІЛЬЦІВ.

На горбику, у затишку,
Та на цвинтарі
Пишаються хрести святі,
Неначе царі.

Пишаються, до сонічка
Взняють рамена
І тішаться, що йде сюди
Близенька рідня.

Стоять хрести й біліються
Рівненько в рядях;
Зелена тут муравонька,
Могили в квітках.

Тут матінка помолиться
І обопле квітки,
Там діточки за неенькою
Обітруть слізки.

А онде муж за жінкою,
За мужа женою,
За батьки син помолиться
Осіннього дня.

І кожний хрест, як дух живий,
Всміхнеться собі,
Що є кому молитися,
Отут на гробі.

Один лиш хрест невсміхнений,
Немов сирота,
Стоїть смутний, зажурений,
Зарослий в хоптах.

Нема кому прочистити
Бурян й будяки,
Нема кому могилоньки
Убрати в квітки.

Нема кому вклякнути тут
В осінню тишу
І молитися за праведну,
Незнану душу.

Бо бідний хрест, без напису,
Про тее свідчить,
Що воїн тут похований,
Що жовнір тут спить.

Він хлопець був, дитина ще,
Січовий Стрілець;
У бою тут загинув він,
Був бравий борець.

Іні матінка не знає, де
Її син лежить,
Не знає брат і сестра мала,
Де братчик їх спить.

Не знає і дівчинонька,
Куди їй іти,
Щоб милого Стрільця свого
Цей хрест віднайти.

Пішлиб вони, летіли би
До нього як птах,
Доріженька далекая,
Тернистий їх шлях.

Доріженьку до цвинтаря
Кати стережуть,
За Стрільчика молитися
Вони не дадуть.

Ой, сонічко осіннее,
Осяй нам наш шлях,
Щоб ми пішли вклонитися
Героям в гробах!

Ой, сонічко небеснее,
Не світи катам,
Укрився їм за хмарою,
Дай ясности нам!

Осяй славу Стрілецьку
В Листопаду день,
Щоб ми пішли молитися
Усі як один!

Щоб ми пішли молитися
Під хрест Січовий,
На бій новий там сил знайшли,
На бій пресвятий!

Щоб ми пішли боротися
За правду і честь,
Щоб волю ми собі знайшли,
А ворогам мєсть.

А покищо помолімось,
Де тільки живем,
На смерть Стрільців присягу ми
Собі проведем.

Зложім святу присягу ми
На честь всіх Стрільців,
І знаних нам й незаниханих всіх
Героїв-Борців.

Присягу ми святу зложім,
Що не відпінєм,
Аж стяг волі України
Знову підіймем!

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.
Відбудеться відчит посла
Дейвиса.

Товариство Українських Професіоналістів запросило до Філядельфії посла британського парламенту, Ріса Дейвиса, щоб дати місцевому громадянству нагоду почути думки про українську справу від англійського політика, що добре обзнайомлений з світовою політикою, як теж із національними змаганнями українців. Дата відчиту: неділя, 31 жовтня. Треба надіятися, що на тім відчиті побачимо велике число тут родженої нашої молоді, як теж не сумніваємося в те, що зявиться на нім громадні і старше громадянство.

Адв. І. М. Дудун.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ
Витали свого лікаря.

Містечко Вунсакет, Р. Ай, невелике і небагато українців у ній мешкає. Зате в народній праці можна поставити його між першими. Особливо наша молодь є гідна похвали, бо маємо гарне число дівчат і хлопців, що вчаться у вищих школах. Вже маємо таких молодих людей, що покінчили середні і вищі науки. Маємо свого українця лікаря, д-ра Омеляна Касків, сина місцевого священика української православної церкви, котрий відчинив лікарський офіс у нашому містечку.

Д-р Омелян Касків покінчив медичний університет у Вашингтоні, Д. К., тому два роки. Приписову практику відбув у Флавер Госпіталі в Толідо, Огайо. Д-р Касків є вихований в українському дусі. Він є членом місцевого тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу. Інтересується громадським народним життям. Говорить, читає і пише гарною українською мовою. Надто любить українську пісню й українське мистецтво. Одружився з українською дівчиною, п. Анною Афанович, дочкою бл. п. Антона Афановича з Козог, Н. Р. На прохання родичів і місцевих українців відчинив свій офіс у стейті Род Айленд, з осідком у Вунсакет, Р. Ай.

Щоб гідно привити свого лікаря, в українській громаді зв'язано тайний комітет з представників місцевих товариств і бізнесменів. Цей комітет улаштував д-рові Омеляну Касківу велику несподіванку. Дня 26-го вересня ц. р. в просторій „Мекенік Гол“ відбувся в його честь величавий бенкет. У тому бенкеті взяли участь приблизно 350 учасників, що були за спільними столами. Були громадяни старші й молоді, місцеві й поза місцеві. Були присутні також представники со стейту і з міста: стейтовий скарбнік п. Генрі А. Робертс, одерменік президент Джеймс Г. Галанд, д-р Джеймс П. О'Брайн міський лікар; одермені третього дистрикту п. П. Дарес; Томас П. Грейд, супервайзер музики при вищій школі, і панна Анна Чопик, аквокатка-українка з Бостону, Масс. Коли члени комітету увійшли з доктором до сали, присутні повстали з місць і привитали його довготривалими оплесками.

Бенкет розпочав молитвою о. В. А. Касків. Тостмайтстром був молодий наш гром. Іван Кокільський, котрий привітав лікаря дуже гарною промовою. Підчас бенкету повище згадані представники із стейту і з міста виголосили гарні промови, в котрих висловили гратуляції д-рові Омелянові Касківу, родичам, місцевій громаді й українському народові. Адвокатка п. Анна Чопик виголосила чудливу промову до української молоді, а в кінці побажала докторові доброго успіху. Від громадського комітету промовляв гром. Іван Лисий, висловивши побажання, передав йому „княжий дар“ від місцевої української громади. Прийшла черга на лікаря подякувати за бажання. Д-р Касків був так зворушений тією несподіванкою, що зміг лиш короткими словами зі словами на очах подякувати бесідникам, комітетові, гостям і громаді. Підкреслюю, що то була дійсна несподіванка, бо д-р Касків до останньої хвили не знав нічого про бенкет.

Після бенкету, як американці опустили сали, продовжалась родинна забава. Підчас цієї забави гром. Іван Кокільський, згадав за рідний край і попросив гостей, щоб зложили жертви на народні ціди. Між гостей пішли з капелюхом гром. Ольга Градюк, Марія Кінаш, Розина Ведал і Марія Кокільська та зібрали \$7.50 на „Рідну Школу“ в рідному краю і на місцеву рідну школу \$9.50. Імен жертводавців не записувано, бо це були дібні дати, а ті, що дали по доларові, не бажали проголошення. Жертви на Рідну Школу до рідного краю вислали через „Обеднання“.

Ось так вшанувала вунсакетська громада свого першого українського лікаря в стейті Род Айленд. Дай Боже, щоб ця громада діждалась улаштувати кожного року несподіванки українським дітям, що покінчили університетську освіту. І є надія, що так буде, бо у вищих школах є місцеві українські дівчата і хлопці, що вже незадовго покінчили університети. Нехай Господь Бог допоможе їм щастливо покінчити свої студії — на радість їх родичам і на славу Неньки України.

Ольга Градюк,
реєстрована піклуванка в стейті Род Айленд.

3 НАГОДИ СВОГО ПЕРЕБУВАННЯ 25 ЛІТ НА ЕМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

ВИГОЛОСИТЬ

Д-р СЕМЕН ДЕМИДЧУК
В НЕДІЛЮ 24-го ЖОВТНЯ 1937 Р.
(SUNDAY, OCT. 24, 1937)
at 2.30 P. M.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ
217-19 East 6th Street, New York City
ЛЕКЦІЮ

НА ПІДСТАВІ ПЕРЕГЛЯДУ ПОДІЙ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В АМЕРИЦІ ЗА ОСТАННІХ 25 ЛІТ, ПРЕЛЕГЕНТ ПОРУШИТЬ МІЖ ІН. ТАКІ ПИТАННЯ:

Як із хаосу через фермент повстає громадянство;

Як спинюється цей процес тим, що відвертається увагу загально від конкретності праці над собою самими;

Чому серед безупинної метушні дехто приходить до висновку, що „світ це союз лайдаків“;

Чи є у нас героїчні характери;

Чи громадянство потребує совісти;

Яке є найважче завдання громадянина.

ВСТУП НА ЛЕКЦІЮ КОШТУЄ 10 ЦЕНТІВ.

Хто прийде після години 2:30, платить 15 центів.

ЧИ ВИ ЧИТАЛИ
НАПЕРЕДОДНІ
ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ
В ДВОХ ТОМАХ

Написав
Остан П. Білозерський.
ЦІНА \$1.00.
в Книжні „Свободи“
“S V O B O D A,”
81-83 Grand Street,
або P. O. Box 346,
Jersey City, N. J.

КОБАЛЬТ І ЗВІРЯТА.

Організм звіряти (і людини) має багато вісячких мінералів у формі первинів або їх солей, що потрібні до правильного життя і праці органів тіла. Вони є посередниками і регуляторами всіх життєвих процесів, а деякі з них діють подібно як вітаміни.

Це потверджують найновіші фізіологічні дослідження, які вказують, що до таких первинів належить метал кобальт.

У дуже маленькій кількості знаходиться він у звірині організмі, де потрібний при витворюванні червоних тілець крові.

Це потверджує т. зв. „прибережна недуга“, що виступає в Австралії в овець. Ця недуга проявляється як важке недовір'я і провадить серед поступового ослаблення віви до смерті. Два дослідники, Мерстен і Лайнес, вказали, досліджуючи хорі віви, що причиною „прибережної недуги“ є брак кобальту в пасти пасовиськ. Вони подавали двом вівам коначим вівцям по 1 мг. (міліграм — 1 тисячна грама) денно азотану кобальту.

Ліковані так звірята оживилися значно вже по 3 днях, а по 10 тижнях лікування кобальтом зоєсім видужали.

Д-р С. ЧЕРНОВ

(Европейський спеціаліст)

Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок. — Шкіра й кров.

223 Second Ave., cor. 14 St., N. Y. C. Room 14.

Офісові години: щоденно від 11 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1 до 3:30 вечір. Немає урядових годин у неділю.

Проміні X & флюороскоп \$2.00.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жиди, болячі ноги, флебіти (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1 до 3:30 вечір. Немає урядових годин у неділю.

Говоримо українською мовою.
Dr. L. A. BENLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ

— написав —

Іван Бугера

66 сторін.

Ціна 30 центів.

Замовляйте в книгарні

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST. (BOX 346)

JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКУ ПОМІЧ ЖІНКАМ

В ДОМАШНІМ ГОСПОДАРСТВІ ДАЄ НАЙНОВІШИЙ ПОРОШОК

ТАРСОН

бо шадить жінкам більше як половину праці і часу при всякому пранні білля й чищення.

Порошок ТАРСОН не є милом, однак розпускає всякий товщ і усуває найбільше упертий бруд — багато разів скоріш від мила, а крім цього рішучо нешкідливий ні на руки ні білля.

Велика поміч лежить в цім, що порошок ТАРСОН ужитий згідно з поученням умішеним на кожній пачці, в 20 мінутах розпустить всякий товщ, котрий як відомо держить бруд, а тим самим усуне бруд без тертя й шуровання білля.

Тисячі жінок, котрі пробували порошок ТАРСОН, заявляють, що ТАРСОН справді мов чародій усуває бруд, і що вони не можуть остати більш без порошку ТАРСОН.

Сьогодні порошок ТАРСОН являється konieczністю в домі кожної доброї господині, бо „ТАРСОН ТО ПОЛОВИНА ПРАЦІ І ЧАСУ“.

Не менш є пожаданий ТАРСОН для фермерів, особливо в молочарні.

Порошок ТАРСОН дає велику ошадність не тільки в праці і часі, але також у видатку, бо одна пачка зробить роботу чотирьох пачок мила тої ваги (вистарчить одна столова ложка до гальона води).

Пошто мучити себе лінним милом, коли ТАРСОН випере і вичистить скорше — краще і легше.

ЗОВСІМ ДАРОМ кожна жінка дістане за купони з пачок порошку ТАРСОН, дуже гарні і ужиточні річі як: фартушки, ручники, накриття на стіл, і багато інших річей. Спис дарунків висилаємо на бажання.

В слідуючих місцевостях дістанете цей особливий порошок ТАРСОН: в гресернях НЮ ЙОРКУ і околиці, в цілім стейті НЮ ДЖЕРЗІ, в цілім ПЕНСІЛВЕНІ, в стейтах ОГАЙО, ВЕСТ ВІДЖІНІЯ, НЮ ГАМШИР, МАСАЧУСЕТС, РОУД АЙЛЕНД, КОНЕКТІКОТ.

ЦІНА ЗА ПАЧКУ ТІЛЬКИ 10 ЦЕНТІВ, і є до набуття в кожній добрій гресерні.

УВАГА: — В Дітроїті, Бофало, Ютіка, Бостоні і Шенандоа, цей самий порошок продають під назвою ДАРСОН.

Як ваш гресерник ще не має порошку ТАРСОН, то жадайте щоби негайно замовив, а ми є певні, що коли він цинить вас як покупця — то постарается о ТАРСОН для вашої вигоди.

МЕНШ 12 ПАЧОК ПОЧТОЮ НЕ ВИСИЛАЄМО.

GRAMERCY CHEMICAL CO., Inc.,

201 East 16th Street, New York, N. Y.

ФАРТУХ
ДАРОМ
за купони з порошку
ТАРСОН

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК ДО: „СВОБОДА“, 81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

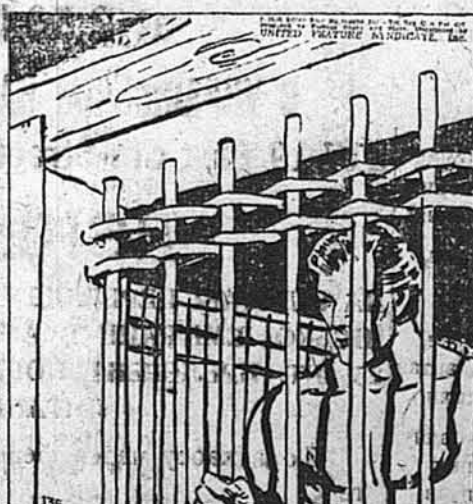
ТАРЗАН І БОГІНЯ МАІВ.

„Шаді набой!“ — закричав Тарзан до Дарнота, який вистрілював їх уже без найменшої надуми. „Кілька трупів отсних маянських сторожів нас не врятують!“ Але Дарно далі стріляв. Він виглядав так, наче сам зійшов з глузду. Фактично він був у великій подраженні. Стріляючи до тих маянських потвор, йому здавалося, що мстить ті муки, яких він зазнав від них перед тим.

Тарзан мав рацію, що ця стрілянина ні до чого не веде. На місце одного застріленого маянца здавалося, що сотки нових появляються. Вони вже заповнювали коридор. Вкінці набой Дарнота вичерпались. Потягаючи ще кілька разів за язичок револьверу надармо, він шпурнув тим револьвером у лице маянців. Після цього вони опанували його.

Тарзан придивлявся до того всього і йому знов похололо серце. Знов здавалося, що надія пропала. Тільки появився промінець надії і зараз знову зник. Що тепер робити? В серці Тараана зродилася гадка про Залію. Він запермітив, що ця дикунка має до нього якусь почування. Однак він теж бачив, що те почування деколи оберталося в жорстокість.

„Котре почування ‘сильніше’? — думав собі Тарзан, ‘Любов чи ненависть?’ Обставивши клітку з усіх сторін сторожами, Тогоцаль вернувся назад до своєї кімнати. Там на своє здивування він знайшов королеву Залію. Її погляд був заклопотаний. Тогоцаль відразу відгадав, чого вона хоче, і грізно до неї заговорив: „Коли ви хочете увільнити Тарзана, то даремний ваш труд“.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

GREAT GENERAL IS FELICITATED BY UKRAINIANS

Crowd Gathers at Cenotaph to Honor War Dead — Banquet Follows Service

Hundreds of Ontario Ukrainians assembled at the Cenotaph in front of the City Hall yesterday afternoon to honor the memory of the war dead and also to pay tribute to a great soldier on completion of the 50th year of his life since entering the army.

His Excellency General Vladimir Sikewich, a commanding figure in his khaki and red uniform, attended by two uniformed soldiers, placed a wreath on the Cenotaph. His arrival was eagerly awaited by a gathering of Ukrainian men, women, boys and girls which taxed the standing capacity of the City Hall steps and overflowed on to the lawns.

In addition to a large representation of the Ukrainian citizens of Toronto there were representatives of the Ukrainian societies in Hamilton, Oshawa, Brantford and various other Ontario municipalities.

Following the ceremonies at the Cenotaph, General Sikewich was the guest of honor at a banquet in the Ukrainian People's Home.

Attending General Sikewich at the Cenotaph were W. Nebesny and J. Vodiany, while T. Humeniuk, Dr. Yarmay, Leon Sikewich (his Excellency's son), W. Hultay and Rev. Robert Kovalevich also took part in the ceremonies.

Young ladies, members of the Canadian Ukrainian Youth Association, present included: Sophie Duchuk, Joan Bodnarchuk, Mary Materyn, Evelyn Bodnarchuk, Diana Kwas, Irene Romanko, Stella Olymyk, Theodora Humeniuk, Anne Solomon, Anne Duchak, Doris Nykorchuk, Olga Derniuk and Lucy Derniuk.

Four Great Moments

Four mountain peaks in the life of General Vladimir Sikewich, he told an enthralled audience Saturday night, were:

The day he came back to his native city of Kiev in the Ukraine, and heard the Ukrainian tongue spoken without fear of penalty or suppression, and saw the Ukrainian colors of blue and gold flying bravely over the new independent state, which had shaken off shackles of centuries;

The day when, in command of Ukraine's armies, he had driven the last foe beyond her borders;

The day when he appeared as the authorized ambassador of his own state at the capital of Hungary;

And the day, still to come, when he would again see his country independent, his people conducting their own affairs in peace and honor, recognized by the world as the nation of freemen which they are by birth and tradition.

The new risen Phoenix of the Ukrainian state has been, for the time, wing-clipped by the Russian Reds and parcelled by European diplomacy among jealous neighbors; but it will not remain so. You can't keep a good man or a good cause down. A speaker Saturday night said that the Ukraine had lost more casualties

by starvation, ill treatment, disease and repression during the ensuing "peace" than she did in the six years of war.

Grand Man's Jubilee

The general made a fine figure in his khaki uniform with crimson stripes and his many decorations showing. His finest decoration was his own magnificent poise.

"His glance is an eagle's, his pace a lion's." — The Telegram headline of a week before was quoted with tremendous enthusiasm by the speakers Saturday night. It came echoing back in congratulatory cablegrams and messages from around the world, for it had been seized on and sent abroad. Ukrainians in Canada, the United States, Belgium, Bulgaria, Czechoslovakia, France, Roumania, Poland, Switzerland, yes, and in farthest away Manchukuo, called their greetings and responses, to Toronto Ukrainians, uniting to honor the fiftieth anniversary of Gen. Sikewich entering military life.

All Ranks Represented

The gathering at the Ukrainian People's Home Saturday night was the finest since that fine institution was inaugurated ten years ago. Leaders in Toronto life occupied places on the platform — Mayor Robbins, Controller Conboy, Ald. Saunders, General Robt. Rennie, Col. Fraser Hunter, and other Toronto officers and gentlemen. Mayor Robbins was asked to speak, as representing the municipality, Arthur Roebuck, K. C., former Attorney-General, for the legal profession, General Rennie for the men of war, C. H. J. Snider, associate editor of the Telegram, for all friends of the Ukraine.

There was also on the platform an impressive selection of Ukrainian business men, including one bearing the famous name, Massep. There was oratory of high order, both in English and Ukrainian, from Dr. W. J. Yarmey, president of the jubilee committee, Mr. W. Hultay, the secretary of the committee, the Rev. Robert Kovalevich, Mr. Theo. Humeniuk, barrister, and others.

Hall, Hall General!

Two great climaxes marked the evening. When the general entered the choir of the Ukrainian National Home, in their brilliant costumes in the gallery above him, showered him with silver tribute of their voices. It brought tears to his eyes and to theirs.

Again, after violin solos by the Misses Sklar, vocal solos by Miss Donia Stephanis, who drove in from Windsor, and Jack Dale's pleasing radio voice, and piano solos by Miss A. Perch, Mr. Peter Yndak's splendid choir again burst forth in "Hall, Hall, General!" and the hero was presented by Dr. Yarmey with a small and highly important book upon a cloth-covered tray, and with a magnificent bouquet of roses by youthful Anna Hryhorak, very splendid in full national costume. The gallant general kissed the fair donor — he himself had thus been saluted, in Slavic fashion, by Dr. Yarmey — and passed the beautiful roses to his honored wife.

And the book?

That is the general's:

(The Evening Telegram, Toronto, Sept. 27, 1937).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ зачиняються в ПОНЕДІЛОК, 1-го ЖОВТНЯ, 1937 в годині 7-їй вечір, в Інтернаціональному Інституті 341 1st 17-та вулиця, Нью Йорк, Н. Й.

ВЗОРИ

канва, шитки до вишивання D. M. C. і стемповані річі. Пишіть по каталогові до:

UKRAINIAN BAZAAR,

97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

На всіх імпрезах і весіллях „Радіо Орхестра“
М. А. ОЕРЕНСЬКОГО
Обслуговує і найближчих.
169 AVE. A, NEW YORK CITY.
Телефон: ALgonquin 4-4952

УКРАЇНСЬКА ГОЛЯРНЯ ІВАНА РУДЕНКА

Стриже волосся чоловікам і жінкам за 25 ц. Діти 20 ц. Голить за 10 ц.

Заходіть до мене — виконую добру роботу.

39 COOPER SQUARE

Між 5 і 6-тою вул. і Третя Енейя.

Д-Р Е. Я. МИХАЛЕНКО

ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

1605 W. CHICAGO AVENUE
(cor Chicago and Ashland)

CHICAGO, ILL.

Урядові години:

1—4; 7—9 P.M.

Office phone: Seeley 5004

Res. phone: Van Buren 1126

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 16th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко поза Нью-Йорком. Бразил потреби телефонуйте до нас. Обслуговує ширя і чеські. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 155 St.), BROOKLYN, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєрґеймер

заряджує погребани по ціні так низькій, як \$150. Обслуговує найкраще.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified Funerals at low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8085